

ZADNJI DNEVI RAJA

MEDICINE MAN

Režija: John McTiernan.
Scenarij: Tom Schulman, Sally Robinson.
Fotografija: Don McAlpine.
Glasba: Jerry Goldsmith.
Igrajo: Sean Connery, Lorraine Bracco.
Produkcija: Cinergi Productions, ZDA, 1992.

Če se bo v prihodnosti kakšen hollywoodski producent spravil delat remake katerega izmed filmov o Tarzanu, bo imel vsaj z izbiro režiserja lahko delo. John McTiernan je že s filmom **Predator** pokazal, kako se snema džunglo, v **Zadnjih dnevih raja** pa lahko vidimo, kako bi se danes Tarzan in Jane preganjala po krošnjah dreves džungelskega pragozda. Ne umanjka niti opica Cita — v nekem prizoru jo vidimo, kako pleza po Lorraine Bracco.

Po svoje je presenetljivo, da se formula filma s sporočilom, kombiniranega z akcijskim filmom, ni obnesla. Scenarij oskarjevca Toma Schulmana (**Društvo mrtvih pesnikov**) ima vse elemente, potrebne za uspeh — naslovni lik dr. Campbella, ki o bogastvu pragozda, njegovem propadanju in izginevanju njegovih prebivalcev pouči dr. Craneovo in z njo nas gledalce, je že sam po sebi dovolj zanimiv, njegova osebna tragedija in posledica tega, opijanje, pa ga naredita človeškega. Razlika v spolu in v značaju med njim in dr. Rae Crane je pripraven povod za nekaj situacijske komike in množico zabavnih dialogov. Bolezen poglavarjevega edinca poskrbi za spremembo nazorov velemeštne zdravnice, bližajoča se cesta pa za potrebni suspens in zaključno ognjeno katarzo. Scenaristični *gimmick* — iskanje izgu-

bljenega elementa v zdravlilo proti raku — sicer pomeni, da bo moral gledalec pogoltniti pilulo strokovnega govoričenja, a k sreči ta pilula ni pretirano grenka. Brezhibna je tudi realizacija filma. Sean Connery in Lorraine Bracco sta se dobro ujela, McTiernanovi režiji ne gre ničesar očitati, glasbena podlaga Jerryja Goldsmitha pa se prav neopazno ušede v ušesa.

Zakaj so torej **Zadnji dnevi raja**

ČRNO OGRINJALO

BLACK ROBE

Režija: Bruce Beresford
Scenarij: Brian Moor
Fotografija:
Glasba: Georges Delarue
Igrajo: Lothaire Bluetau
Produkcija: Kanada/Francija, 1991

Po celovečercih **The Fringe Dwellers** (1986), **Šofer gospodične Daisy** (**Driving Miss Daisy**, 1989) in **Mister Johnson** (1990) se je Bruce Beresford še četrtič lotil teme medrasnih naspotij. Filma **Črno ogrinjalo**, prve kanadsko-avstralske koprodukcije, se je oprijela popularna, ne preveč posrečena oznaka, da gre za »kombinacijo Joffejevega

publiko pustili hladno? Stvar je še bolj čudna, če se spomnimo na Kevina Costnerja in njegovo etno epopejo **Pleše z volkovi**. Tudi tam imamo na prvi pogled enako formulo: nad civilizacijo razočaran človek hoče spoznati zadnje ostanke divjine, sprejme indijansko kulturo in je s svojo izvoljenko prisiljen pred bližajočo se civilizacijo zbežati globlje v divjino. Žanr je sicer drug, toda v **Pleše z volkovi** je toliko westerna, kolikor je v **Zadnjih dnevih raja** akcije. Bistvena razlika je v tem, da pri Costnerju Indijanci in njihova kultura igrajo bolj ali manj isto vlogo kot cinemascope razglednice iz »neokrnjene divjine« - vse skupaj je zreducirano na funkcijo kulise, pred katero se odigra že nešteto krat videna in v ničemer nova ljubezenska zgodba. In ne pozabite, da Costnerjeva izvoljenka ni Indijanka. Če torej hočemo govoriti o sporočilu filma **Pleše z volkovi**, bi lahko rekli, da gre prej za cinično potrditev genocida nad ameriškimi Indijanci kot pa za njegovo obsodbo. Nasprotno pa **Zadnji dnevi raja** kažejo propadanje pragozda in njegovih prebivalcev brez kakšnih ciničnih podtonov.

Zadnji dnevi raja sicer res opozarjajo na velik problem, toda samo to še ni dovolj za velik film. Ne pomaga niti veliko porabljenega denarja. Skromnejša produkcija bi sicer bolj ustrezala pomembnosti filma, toda v tem primeru bi od filma **Zadnji dnevi raja** verjetno ostal samo Schulmanov scenarij.

UROŠ PRESTOR

I N F O

ugrabijo teroristi med križarjenjem v Karibih. Bruce Willis naj bi za svojo tretjo upodobitev policista Johna McClana dobil med 12,5 in 15 mio USD.

***

Sindikata francoskih filmskih delavcev, AFPF in SRF, sta združila svoje sile v pozivu za sprejem zakona, ki bi omejil lastninenje kinematografskega omrežja s strani proizvodnih hiš. Na ta način naj bi pristrigli vertikalno integracijo francoskih »velikih treh«: Gaumonta, UGC-ja in Patheja. Sindikata menita, da producenti v svoji lasti ne bi smeli imeti več kot 25 dvoran, torej bi se morali ali odpovedati snemanju filmov ali pa presežne dvorane oddati novim lastnikom (ti bi se morali zavezati, da bodo v njih prikazovali filme še najmanj sedem let). Da bi preprečili preveliko koncentracijo in monopolizacijo, sindikata predlagata tudi zgornjo mejo (okoli 15%) glede števila dvoran, ki bi jih lahko imel posamezen lastnik v katerenkoli francoskem departmaju.

***

*Halle Berry bo igrala glavno vlogo v filmu **What's Love Got to Do With It** (Touchstone), ki ga bodo začeli snemati decembra. Scenarij Kate Lanier je posvečen burnim letom, ki jih je Tina Turner preživela s svojim ex-soprogom Ikom. Producenta sta Dough Chapin in Barry Krost, režiral pa bo Brian Gibson, avtor **The Josephine Baker Story** (nagrada Emmy).*

***

*Novembra začnejo v Idahu snemati **A Home Of Our Own** (A & M). V tej drami Patricia Duncan bo Kathy Bates igrala žensko, ki se s svojimi šestimi otroki odpravi na pot, da bi skupaj začeli novo življenje. Režiral bo Tony Bill, producenta pa sta Dale Pollack in Bill Borden.*

***

*John Sayles (na FAF-u smo ravnokar videli njegovo **Mesto upanja**) se odpravlja na Irsko, kjer bo snemal svoj prvi film izven ZDA. **The Secret Of Ron Mor Skeery** je zgodba o dekletu, ki išče svojega brata, za katerega je prepričana, da je zrasel med tujnji. To je Saylesov prvi družinski film. Producenta sta Maggie Renzi in Sarah Green, z Johnom Slossom kot izvršnim producentom. Snemati bodo začeli naslednjo pomlad.*

***

*V Mehiki so začeli po scenariju Michaela Thomasa snemati triler **The Wrong Man** (Viacom), očitno remake istoimenskega Hitchcockovega filma iz l. 1957. Kevin Anderson igra moža, po krivem obtoženega za umor. Nastopata še Rosanna Arquette in Frederic Forrest, režiral pa bo Jim McBride (**Breathless, The Big Easy, Great Balls Of Fire!**).*

***

*Medtem ko majorji poročajo o 10-odstotnem upadanju svojega izkupička na Japonskem v prvi polovici letošnjega leta, pa Dežela vzhajajočega sonca doživlja prvi pohod art filmov. Najuspešnejši so **Delicatessen** Jean-Pierre Jeuneta in*

DNFO

Marca Caroja, *Toto le Heros* Jacoja Van Dormaela, *Until the End Of the World* Wima Wendersa in *La Belle Noiseuse* Jacquesa Rivetta. Najnovejša hita pa sta Jarmuschev *Night On Earth* (964.000 USD po 17 tednih predvajanja v eni sami tokijski dvorani) ter Caraxov *Les Amants Du Pont-Neuf*, za katerega njegov japonski distributer Euro Space računa, da bo do izteka sezone prigrapljen prek 1,13 mio USD.

Britanske policijske statistike kažejo, da v primerih razpitenih serijskih morilcev dobijo tudi po tisoč in več telefonskih klicev žensk, ki trdijo, da je zločinec njihov soprog oz. partner. Ta informacija je služila za osnovo romanu *The Hawk* Petra Ransleya, po katerem je bil posnet film (*Initial Films/BBC*), ki ga je režiral David Hayman. Helen Mirren v njem igra vlogo Annie Marsh, gospodinje iz predmestja, ki osumi svojega moža Stephen (George Costigan), ko javnost pretresejo novice o nasilni smrti več mladih deklet, žrtvah brutalnega psihopata. Ker policije njene domneve ne zanimajo, Annie začne sama raziskovati Stephenovo preteklost, pri čemer dolgo ni jasno, če ne gre samo za njeno paranojo ali pa njen mož dejansko na skrivaj živi mračno dvojno življenje. Soigralca Helen Mirren sta Rosemary Leach in Owen Teale, premiera pa bo spomladi.

European Film Distribution Office (EFDO) želi zvišati delež evropskih filmov na ameriškem tržišču. Lanskoletna udeležba evropskih filmov v ameriškem izkupičku je znašal borih 1,2 %, pri EFDO pa so si za cilj zastavili 7 %, kot je znašal delež evropskih filmov l. 1974. EFDO naj bi poskrbel za sklad, namenjen v prvi vrsti režiserjem-debitantom, katerih filmi naj bi šli v distribucijo v ZDA, iz tega sklada pa bi se financiralo minimalno število kopij, podnaslavljanje in transportni stroški, kar bi bilo posojilo, ki bi ga evropski producenti vračali iz svojih neto prihodkov. Prav tako bi bilo treba poskrbeti za promocijo evropskih filmskih zvezdnikov in režiserjev povsod po ZDA, ne le v Los Angelesu in New Yorku. Pri Unifrance so si (neodvisno od pobude EFDO) že zastavili cilj, da podvojijo število francoskih filmov, prikazanih v ZDA, zato so se povezali z ameriško hišo New York Films, ki nadzoruje verigo kinematografov, v katerih bodo prikazovali te filme.

Isabelle Adjani in Peter Weller igrata v *The New Age* (New Regency), ki ga začnejo snemati novembra. Drama scenarista in režiserja Michaela Tolкина govori o paru, ki začne raziskovati alternativne življenjske sloge, potem ko njuno razmerje zabrede v krizo. Producenta sta Oliver Stone in Nick Wechsler.

IGOR KERNEL

Champlaina (v filmu ga igra Jean Brousseau), čigar osebna zasluga je, da so Francozi poselili Kanado. Leta 1634 je na zadnjo raziskovalno odpravo pod Champlainovim pokroviteljstvom (oče Nove Francije je umrl decembra 1635) odšel Jean Nicolet, ki je iskal »sladkovodno morje« za Huronskim jezerom, namesto na Kitajskem (kot se je nadejal) pa je pristal na obali jezera Michigan. Vendar je osrednja tema **Crnega ogrinjala** drugačne vrste pustolovščina, ki se je prav tako odvijala tega leta. Med peščico prebivalcev belske kolonije (v Kanado se je do leta 1660 priselilo vsega skupaj tri tisoč stalnih naseljencev) so prevladovali pustolovski, divjaški *coureurs de bois*, poleg maloštevilnih vojakov pa so dovolj poguma za življenje v Novi Franciji premogli edinole še duhovniki, redovnice in misionarji francoske katoliške cerkve. Po letu 1615, ko so se tam naselili frančiškani, so v koloniji delovali še duhovniki sulpicijškega reda, uršulinke in sestre usmiljenke, najbolj zavzeti misionarji pa so bili francoski jezuiti. Moorov roman in Beresfordov film govorita o jezuitskem redovniku, očetu Laforgueju (Lothaire Bluteau) in njegovi odpravi do jezuitske postojanke Ihonatiria na ozemlju Huroncev, tisoč petsto milj navzgor po toku reke Sv. Lovrenca.

Laforguejeva pot predstavlja enega tistih neverjetnih, navidez brezupnih podvigov, ki so v preteklih stoletjih omogočali prodor temu, kar danes označujemo s pojmom »zahodna civilizacija«. Osamljenost francoskih kolonistov je neznosna: živijo sredi surove, negostoljubne dežele, obkrožajo jih plemena Indijancev, ki belce v najboljšem primeru prezirajo (Algonkijci, Huroni), sicer pa so do njih skrajno sovražno razpoloženi (Irokezi — njihovo sovraštvo je bilo v prvi vrsti posledica nespametne poteze Champlaina, ki je l. 1609 Huroncem pomagal v spopadu z Irokezi), pri čemer mala quebeška trdnjava predstavlja le varljivo in zelo ranljivo zavetje. Od tistih belcev, ki ne umrejo od lakote ali nasilne smrti oz. jim ne uspe pobegniti nazaj v Francijo, se jih večina prilagodi tako, da do take mere klonijo pod pritiski okolja, da prevzamejo navade domorodcev in jih na zunaj skorajda ni več mogoče razlikovati od Indijancev. Laforguejeva osamljenost je še neprimerno bolj grozljiva. Ko s skupino Algonkijcev zapusti Quebec, ostane v vseh pogledih prepuščen samemu sebi. Najprej so na preizkušnji njegove telesne

zmogljivosti: po cele dneve mora veslati, saj veslajo tudi algonkijske ženske, zato pred domorodci niti utrujenosti ne sme pokazati. Njegovemu vplivu se odtegne edini preostali belec v odpravi, mladi Daniel (Aden Young), ki podleže čarom Annuke (Sandrine Holt), hčere poglavarja Chomine (August Schellenberg). Bolj ko se oddaljujejo od Quebeqa, večja je nezaupljivost Algonkijcev do **Crnega ogrinjala**; Chomina celo pomisli na to, da bi ga bilo najbolje ubiti, namesto tega pa ga zapustijo sredi divjine (z njimi odide tudi Daniel), vendar se Chomina spomni svoje prisega in se s svojo družino in Danielom vrne ponj. Laforguejevo edino orožje je njegova vera, za katero pa se zdi, da mu v teh okoliščinah nudi le šibko oporo, saj mu njegova redovna zaobljuba prepoveduje sklepati kompromise, h katerim se v nečloveških razmerah zatekajo ostali kolonisti, in še povečuje njegovo izgubljenost v okolju, ki že čisto v fizičnem smislu odraža mrak in hlad Satanove vladavine, naseljujejo pa ga izključno »poganski« prebivalci. Popolno prevlado brezverstva v Laforguejevih očeh simbolizira prostodušna poltenost, ki se ji prepuščajo Indijanci, pod njihovim vplivom pa tudi priseljenci. In najhujšo med vsemi preizkušnjami, s katerimi se mora spopasti jezuitski misionar, predstavlja ravno njegov samotni boj z mesenimi skušnjavami. Zato je prava ironija, da Laforgueja pred mučniško smrtjo reši ravno Annuke, in to s pomočjo greha nečistovanja, ko ji uspe prenamiti irokeškega stražarja in ga nato sredi spolnega akta pokončati. Da pa indijanski svetovni nazor Laforgueju zaradi tega ni prav nič manj tuj, priča jezuitov poizkus, da bi še v zadnjem trenutku krstil Chomino. Oba svetova sta obsojena na večno »drugač-

nost«, močnejši med obema sicer lahko pokori (ali iztrebi) drugega, sožitje med njima pa ni mogoče. Huronci se resda dajo krstiti, vendar na koncu filma izvemo, da je bila pravilna njihova napoved, da to pomeni tudi konec njihove kulture. Kasneje jih pobijejo Irokezi in jezuiti so prisiljeni zapustiti to področje. Soodčenje »zahodne civilizacije« z domorodskimi kulturami je bilo povsod po svetu tako uničujoče, da je vodenje o tem privedlo do pravega »prevrednotenja vrednot« (katerega majhen del predstavlja polemike ob petstoti obletnici Kolumbovega odkritja Amerike). Nekdanje poveljevanje domnevne večvrednosti evropske kulture je tako zamenjala nekritična naklonjenost do »nepokvarjenih« domačinov, živečih v raju, v katerega so vdrle horde brezobzirnih Evropejcev in ga uničile. Joffe v **Misijonu** in Costner v **Pleše z volkovi** v bistvu zastopata to stališče. Za razliko od njiju pa Beresford s **Crnim ogrinjalom** vpeljuje tiho rehabilitacijo odločnih nosilcev evropske civilizacije, podobno kot Roger Donaldson (Avstralec, tako kot Beresford) s svojim **Bountyjem** (*The Bounty*, 1984). Nasilca obeh filmov nista Daniel in Fletcher Christian (Mel Gibson), ki podležeta opojnosti navidezne svobode »raja« in s tem izgubita svojo identiteto, domačini pa ju nikoli zares ne sprejmejo medse. Dejanska junaka sta Laforgue in kapitan Bligh (Anthony Hopkins), pa ne zato, ker bi »imela prav«, temveč zato, ker se zavedata osnovne in nepremostljive »drugačnosti« domorodske kulture v primerjavi z evropsko, ki jo zastopata, ter premoreta dovolj stanovitnosti in pokončnosti, da na svoji poti tudi vztrajata.

IGOR KERNEL

ROKA, KI ZIBLJE ZIBKO

THE HAND THAT ROCKS THE CRADLE

■ ■ □ □ □

Režija: Curtis Hanson.
Scenarij: Amanda Silver.
Fotografija: Robert Elswit.
Glasba: Graeme Revell.
Igrajo: Annabella Sciorra, Rebecca De Mornay.
Produkcija: Buena Vista, ZDA, 1991.

Si lahko glede na prepričanje Amerike in z njo Hollywooda, da je družina še vedno temeljna vrednota ameriške družbe in povrh tega še pravica in dolžnost vsakega zavednega ameriškega državljanca, zamislite kakšno bolj dolgočasno in nezanimivo stvar,